

POSTANOWIENIE

28 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 28 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości I.W.
przeciwko B.W. (następcy zmarłego J.B.)
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości i
zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Syndyka masy upadłości I.W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 26 stycznia 2024 r., I ACa 2513/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 czerwca 2023 r., wydanym w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości I.W. (dalej Syndyk) przeciwko J.B. o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej w stosunku do masy upadłości i zapłatę na rzecz upadłej kwoty 248.000 zł, Sąd Okręgowy w Łodzi uznał za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości I.W., której upadłość ogłoszono postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi z 17 listopada 2020 r. (XIVGU 936/20), czynność polegającą na przekazaniu w 2018 roku przez I.W. na rzecz J.B. kwoty 248.000 zł pochodzącej ze sprzedaży przez I.W. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego numer [...] położonego w Ł. przy ulicy [...]. Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo Syndyka o zapłatę i orzekł o kosztach postępowania.

Apelacja Syndyka została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 26 stycznia 2024 r. Syndyk wniósł od tego orzeczenia skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi skarżący podniósł, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne dotyczące kwestii, czy świadczenie dochodzone przez syndyka na podstawie art. 134 ust 1 ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz.U. z 2025 r., poz. 614, dalej: „p.u.”), podlegające przekazaniu do masy upadłości podlega zasądzeniu na rzecz upadłego, na rzecz imiennie oznaczonego syndyka, czy też na rzecz „masy upadłości”, czy w sytuacji, w której przedmiotem bezskutecznej czynności upadłego jest świadczenie pieniężne w oznaczonej kwocie, przewidziany w art. 134 ust 1 p.u. obowiązek „wydania do masy upadłości oznaczonej kwoty” powinien być realizowany przez

syndyka poprzez żądanie „zasądzenia oznaczonej kwoty” pieniężnej, czy też-jak uznał Sąd Apelacyjny - syndyk winien sformułować żądanie „przekazania do masy upadłości” tej oznaczonej kwoty pieniężnej, czy przepis art. 134 ust 1a p.u. (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne, obowiązującym w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 30 listopada 2021 r.) przewidujący kompetencję sędziego komisarza do oznaczenia osoby zobowiązanej i zakresu obowiązku przekazania do masy upadłości składnika masy upadłości, który z niej ubył na skutek dokonania przez upadłego bezskutecznej czynności, stoi na przeszkodzie merytorycznemu rozpoznaniu żądania zasądzenia świadczenia wynikającego z bezskutecznej czynności w postępowaniu procesowym i uzasadnia przekazanie sprawy w zakresie tego roszczenia na podstawie odpowiednio stosowanego art. 201 § 2 k.p.c. oraz art. 200 § 1¹ k.p.c. i art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. do rozpoznania sędziemu komisarzowi (sędziemu wyznaczonemu) w postępowaniu upadłościowym, czy też uzasadnia merytoryczne rozpoznanie takiego żądania i jego oddalenie z uwagi na wybór błędnego rodzaju postępowania cywilnego.

Odnosząc się do przywołanej przyczyny kasacyjnej należy podnieść, że w świetle utrwalonego orzecnictwa Sądu Najwyższego oraz poglądów nauki, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju orzecnictwa i nauki prawa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14).

Przedstawione przez skarżącego Syndyka problemy prawne nie mają takiego charakteru ani waloru nowości, skoro są przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego oraz opracowań naukowych. Zgodnie z art. 144 p.u., upadły nie może być stroną żadnego postępowania sądowego lub administracyjnego dotyczącego mienia wchodzącego w skład masy upadłości, mimo, że dalej pozostaje podmiotem danego stosunku prawnego w znaczeniu materialnoprawnym. Stroną postępowania

sądowego dotyczącego tego mienia może być wyłącznie syndyk. Na gruncie art.134 i art. 144 p.u. to syndyk masy upadłości występujący w sprawach dotyczących masy upadłości jako powód lub pozwany jest adresatem wyrzeczenia zawartego w wyroku wydanym w sprawie toczącej się z jego udziałem. W postępowaniach sądowych z udziałem syndyka świadczenie dochodzone przez syndyka lub przeciwko niemu podlega zasądzeniu na rzecz syndyka albo od niego jako formalnej strony procesu, a nie na rzecz upadłego. Za przyjęciem takiego stanowiska przemawia status syndyka jako zastępcy pośredniego upadłego, którego legitymacja w postępowaniu dotyczącym masy upadłości została przez ustawodawcę wyłączona. Upadły nie jest też uprawniony do odbioru świadczenia zasądzanego orzeczeniem. W piśmiennictwie podnosi się, że to wyłącznie syndyk jest uprawniony do odbioru świadczenia zasądzanego orzeczeniem, albowiem to on posiada uprawnienie do żądania nadania na swoją rzecz klauzuli wykonalności i wyegzekwowania świadczenia od dłużnika. Przyjęcie koncepcji, że świadczenie podlega zasądzeniu na rzecz upadłego, mogłoby mieć miejsce wtedy, gdyby syndyk był zastępcą bezpośrednim upadłego lub jego przedstawicielem ustawowym i występowałby w procesie w imieniu i na rzecz upadłego, lecz taka sytuacja nie zachodzi na gruncie art. 144 p.u. Należy przy tym wskazać, że w świetle art. 134 ust. 1a p.u. w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 30 listopada 2021 r., syndyk dysponujący prawomocnym wyrokiem, uznającym określoną czynność upadłego za bezskuteczną, mógł wezwać drugą stronę tej czynności do przekazania do masy upadłości tego, co do niej nie weszło wskutek powyższej czynności. Jeżeli osoba obowiązana do przekazania składników majątkowych do masy upadłości nie wykonała swojego obowiązku na wezwanie syndyka, sędzia-komisarz wskazywał taką osobę lub takie osoby i określał zakres obowiązku każdej z nich. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługiwało zażalenie, zaś prawomocne postanowienie miało moc tytułu wykonawczego.

Skarżący wskazał także, że w jego ocenie skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na naruszenie przez Sąd Apelacyjny w Łodzi art. art. 160 ust 1 i art. 144 ust 2 p.u., art. 134 ust 1 p.u. i art. 201 § 2 k.p.c. oraz art. 134 ust 1a p.u., art. 200 § 1¹ k.p.c. i art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącego powinność wykazania, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia przytoczonych we wniosku przepisów prawa materialnego lub procesowego, dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Oczywiste jest tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy sprawy. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych przepisów prawa i być dostrzegalne w sposób jednoznaczny i oczywisty, na pierwszy rzut oka, co skarżący winien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego przedsądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, Nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156 oraz z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18). Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skarżący nie wykazał oczywistej, widocznej *prima vista* wadliwości zaskarżonego orzeczenia Sądu drugiej instancji w powyższym rozumieniu. Należy ponadto zwrócić uwagę na niekoherentność powołanych przyczyn kasacyjnych. Oczywistość skargi kasacyjnej ma miejsce w razie sprzeczności zaskarżonego orzeczenia z powszechnie akceptowaną, utrwaloną i niebudzącą wątpliwości wykładnią prawa. Przesłanka pierwsza opiera się natomiast na wykazaniu przez stronę, że zachodzą, zdaniem skarżącego, poważne wątpliwości prawne wymagające wypowiedzi Sądu najwyższego na temat podniesionych istotnych zagadnień prawnych.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

[SOP]